PS

ALLEHANDA OM VARJEHANDA

Avdelningen ber att få återkomma, denna gång med ett slags forskningsrapport.

Även denna spalt kommer att hålla sig på bortre sidan av Atlanten, då avdelningsföreståndaren från Kathleen Malloy i Partille fått ett klipp ur en lokaltidning i Maple Ridge, British Columbia, med följebrevet: »Jag är utbildad till läkare i Kanada, nu verksam i Sverige sedan snart 15 år. Jag har kunnat konstatera att både utbildningen och själva den medicinska verksamheten är ganska snarlika i de båda länderna. Och som som framgår av artikeln som jag bifogar finns även en del kulturella och sartoriella (finns det ett sådant svenskt ord?) likheter!»

Vad gäller ordet »sartoriell» finns det så långt akademiens ordlista sträcker sig icke på svenska, utan föreståndaren fick konsultera sitt brittiska lexikon för att lista ut att det avser skräddarverksamhet och möjligen kan översättas med »beklädnadsmässig». Artikeln är en krönika av den lokale praktikern (family medicine) Patrick Nesbitt, som mycket riktigt behandlar detta ämne under rubriken »Doc's lab coat often hides a myriad of fashion sins» och utifrån patientfrågan »Why do doctors dress lika slobs?»:

»Lawyers, bankers and businessmen could end their career instantly with the wrong choice of socks. Yet a similarly well-educated, intelligent and affluent group of physicians will create successful careers in attire that would make Georgio Armani run screaming for a blindfold.»

De förklaringar författaren kommer upp med går huvudsakligen ut på att studietiden knappast gav utrymme för modeintresse samt att de flesta av hans kolleger är egna företagare och därför saknar chef att imponera på: »We get accustomed to being comfortable rather than stylish.» De enda undantagen skulle vara psykiatrer, som enligt artikeln ofta är extremt moderiktiga »so that while wandering around the ward they can be differentiated from patients», samt den gamla skolans läkare, som alltid förmår bära »three-piece suits with ties no matter what the weather, their level of stress, or the time of day».

Avdelningen förmår väl återkomma.

Mina amerikanska fängelser

Av en händelse råkade jag under sommarsemestern på en bok av D P Wilson (»Mina sex fångar») som påminde mig om egna erfarenheter av nordamerikanska fängelser. Författaren är en psykologiprofessor som under några år kommenderades till ett fängelse i Leavenworth, Kansas, för att studera sambandet mellan narkotikamissbruk och kriminalitet.

Det är en rå skildring av utbrett våld som får en att rysa, men det som jag fäste mig vid var de sex fångarnas kapacitet för att »fixa» saker. Bl a saknade professorn bläck till skrivaren och vissa papperssorter som han behövde för sina registreringar och beklagade sig över byråkraterna som behövde månader för att skaffa fram detta.

Döm om hans förvåning när han efter några dagar hittade önskat material i ett skåp på labbet. Fångarna hade ingen »aaning» om hur det gått till. Sådana fixare skulle man vilja ha på sin institution!

Senare tyckte de att professorns gamla Chevrolet inte dög längre och en dag när han kom hem stod det en ny Hudson i garaget! Redogörelsen för konsten att avböja »gåvan» utan att såra är lärorik.

Mitt första besök på ett amerikanskt fängelse skedde 1962 nära Boston. Dermatologkolleger studerade akne-sjukdomen och hur olika hormoner påverkade sebumproduktionen. Jag var ung som forskare, och van att göra allt själv, men fick här uppleva att en äldre fånge skötte den praktiska delen av projektet, samlade sebum från pannan, extraherade, vägde och såg noggrant till att försökspersonerna intog sina hormontabletter, räknade statistik och kunde presentera en färdig rapport med tabeller, P-värden etc.

Mina kolleger avhämtade rapporter en gång per vecka och stämningen var gemytlig. En intern som hörde att jag var svensk konsulterade mig angående sin frimärkssamling, där han fastnat på några svenska kungligheter från 1800-talet. Vi gick till hans cell och jag klarade konsultationen tillfredsställande, men bleknade något när mina kolleger på hemvägen till Boston detaljerat beskrev det dubbelmord denne intern begått.

Åren 1978–1979 var jag i Kalifornien, och i ett fängelse där studerade vi med lapptestmetodik en fettsyras (nonanoic acid) hudirriterande egenskaper. Jag var nu etablerad och tilläts inte av försöksledaren – en äldre intern – att utföra några praktiska moment förutom testavläsningarna.

Fångarna hade majoritet i den etiska kommitté som granskat projektet och hade framlagt krav om viss ersättning per »patch». I förförsök hade vi funnit att de aktuella koncentrationerna av syran gav minimala reaktioner (erytem och ibland pigmentering), men de som anmält sig att delta var trots detta skeptiska och endast 7 av 15 anmälda kom till första testsessionen.

Vid testavläsningen kunde man dock notera hur beskedliga reaktionerna var, och trots att detta var ett slutet fängelse fylldes korridoren utanför labbet av mer än 100 interner som ville delta! Mitt projekt ansågs tydligen innebära lättförtjänta pengar.

Ryktet sade att interner som ledde denna typ av försök anställdes inom läkemedelsindustrin efter muck och att de där gjorde stor nytta tack vare sin långa erfarenhet och organisatoriska förmåga. Under min tid i Kalifornien upplevde jag att en fd intern anställdes på vårt sjukhus för att driva projekt av samma karaktär som i fängelset. Ganska snart ansågs dock hans metoder att rekrytera försökspersoner och genomföra studierna för bryska.

Enligt vad jag erfarit har numera studier av den typ jag upplevde under 1960- och 1970-talen minskat avsevärt och de arvoderade försökspersonerna utgörs i stället av studenter, hemmafruar och invandrare!

Jan E Wahlberg

Dr Tess

TECKNING: TULLA HAGSTRÖM